

מדינת התורה הדמוקרטית

עיון במשנתם המדינית של
הריא"ה הרצוג, הרא"י וולדינברג והר"ש גורן

עדו רכניץ

עריכה: הרב ד"ר ירון אונגר

כל הזכויות שמורות למכון משפטי ארץ (ע"ר) עפרה

ספר זה אינו משקף בהכרח את עמדת המכון

עריכת לשון: אב"י ונגרובר

עיצוב כריכה: נרי לוי

עימוד: דוד הלל – רשימו

***להשיג? ***לפניות?

מסת"ב: 4-27-7646-965-978

תוכן העניינים

הקדמת הרב יעקב אריאל.....	11
הקדמת פרופ' אשר כהן.....	15
מבוא.....	17

פרק א הקדמה

א. תיאוקרטיה.....	25
1. התיאוקרטיה של יוספוס פלביוס	25
2. מאפייני המשטר התיאוקרטי.....	28
3. כלי תיאורטי לניתוח משנה מדינית תיאוקרטית	32
4. תיאוקרטיה במשנתם של חכמי ישראל בימי הביניים... ..	33
5. התנגדות לתיאוקרטיה:	
מתקופת ההשכלה ועד לציונות.....	41
6. דוקטרינת 'דעת תורה'.....	000
ב. דמוקרטיה ויהדות.....	48
1. היחס של העולם התורני למודרנה.....	49
2. מאפייני דמוקרטיה ליברלית ורפובליקנית	51
3. סובלנות ופלורליזם	53
4. יהדות ודמוקרטיה	55
5. יהדות, פלורליזם וסובלנות.....	61
ג. יהדות, ציונות ומדינת ישראל	64
1. היחס לציונות.....	64
2. מעמדה ההלכתי של מדינת ישראל ומוסדותיה	65
ד. סיכום.....	69

פרק ב
משנתו המדינית של
הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג

- א. רקע ביוגרפי.....74
- ב. יצירתו התורנית של הרב הרצוג.....82
- ג. גישתו ההלכתית של הרב הרצוג: שמרנות, אילוצים ותקנות.....86
1. בין ההלכה והמודרנה.....86
2. מקורות הפסיקה של הרב הרצוג.....89
3. הרב הרצוג והציונות הדתית.....95
4. סיכום.....96
- ד. תיאוקרטיה במשנת הרב הרצוג.....97
1. המוסדות וסמכותם.....97
2. מהי תיאוקרטיה?.....99
3. תיאונומיה חוקתית.....102
4. סמכויות השיפוט בהלכה.....107
5. ההנהגה הפוליטית.....108
6. סיכום.....115
- ה. דמוקרטיה במשנת הרב הרצוג.....116
1. מבוא: יהדות ודמוקרטיה.....116
2. התשתיות הנורמטיביות.....117
3. עקרונות יסוד דמוקרטיים.....122
4. עקרונות יסוד רפובליקניים.....127
5. עקרונות יסוד ליברליים.....129
6. סיכום.....146
- ו. היחס לציונות ולמדינת ישראל במשנת הרב הרצוג.....148
1. 'ראשית צמיחת גאולתנו'.....000
2. מלכות ישראל או שותפות של כל האזרחים?.....152
3. נשיא המדינה וממשלת ישראל.....155

4.	הכנסת.....	156
5.	בתי המשפט	162
6.	הרבנות הראשית.....	166

ז. מסקנות ודיון.....167

1.	כללי	167
2.	המרכיב התיאוקרטי	169
3.	המרכיב הדמוקרטי.....	170
4.	ציונות, מדינת ישראל ומוסדותיה.....	172

פרק ג משנתו המדינית של הרב אליעזר יהודה וולדינברג

א. מבוא.....177

1.	כללי	177
2.	רקע אישי.....	178
3.	יצירתו התורנית של הרב וולדינברג.....	181
4.	גישתו ההלכתית של הרב וולדינברג: בין שמרנות לחידוש	184

ב. תיאוקרטיה במשנת הרב וולדינברג.....188

1.	כתב ההגנה למשטר התיאוקרטי.....	188
2.	המוסדות השלטוניים.....	191
3.	ההנהגה הפוליטית.....	192
4.	מערכת המשפט.....	198
5.	תיאונומיה חוקתית.....	203
6.	סיכום ודיון.....	208

ג. דמוקרטיה במשנת הרב וולדינברג.....210

1.	התשתיות הנורמטיביות.....	210
2.	עקרונות יסוד דמוקרטיים.....	214
3.	עקרונות יסוד רפובליקניים	219

4.	עקרונות יסוד ליברליים	225
5.	סיכום	228
ד.	היחס לציונות ולמדינת ישראל במשנת הרב וולדינברג.....	229
1.	אידיאולוגיה	229
2.	מוסדותיה של מדינת ישראל	233
ה.	מסקנות ודיון.....	244
1.	כללי	244
2.	המרכיב התיאוקרטי	245
3.	המרכיב הדמוקרטי	246
4.	ציונות, מדינת ישראל ומוסדותיה	247

פרק ד משנתו המדינית של הרב שלמה גורן

א.	מבוא.....	253
1.	כללי	253
2.	רקע אישי	255
3.	יצירתו התורנית של הרב גורן	258
ב.	גישתו ההלכתית של הרב גורן: עצמאות, חידוש ומודרניות	259
1.	גישתו של הרב גורן בשאלת היחס בין ההלכה והמודרנה	259
2.	מקורות	262
3.	עמדותיו ביחס לעולם הציוני־דתי בתקופתו	266
4.	סיכום	267
ג.	תיאוקרטיה במשנת הרב גורן.....	268
1.	הגדרת תיאוקרטיה	268
2.	מוסדות השלטון	269
3.	ההנהגה הפוליטית	270
4.	מערכת המשפט	274
5.	תיאונומיה חוקתית	277

6.	סיכום ודיון.....	279
ד.	דמוקרטיה במשנת הרב גורן.....	281
1.	התשתיות הנורמטיביות.....	281
2.	עקרונות יסוד דמוקרטיים.....	288
3.	עקרונות יסוד רפובליקניים.....	293
4.	עקרונות יסוד ליברליים.....	296
5.	סיכום.....	303
ה.	היחס לציונות ולמדינת ישראל במשנת הרב גורן.....	305
1.	אידיאולוגיה.....	305
2.	מוסדות השלטון במדינת ישראל.....	312
3.	סיכום.....	316
ו.	סיכום ודיון.....	318
1.	כללי.....	318
2.	הרכיב התיאוקרטי.....	319
3.	הרכיב הדמוקרטי.....	320
4.	ציונות, מדינת ישראל ומוסדותיה.....	321
5.	המתח הפנימי במשנתו המדינית של הרב גורן.....	321

פרק ה דיון מסכם

1.	מבוא.....	327
2.	מדינת־התורה הדמוקרטית.....	329
3.	מאפייני משנתם המדינית.....	332
4.	מסקנות כלליות.....	334
5.	אחרית דבר.....	337

ביבליוגרפיה

1.	מקורות ראשוניים.....	341
2.	מקורות משניים.....	346